

Sedan dessa motioner inlemnats och remitterats till Utskottet, har emellertid Riksdagen emottagit Kongl. proposition (N:o 31) angående vissa nya bestämmelser i afseende å mått och vikt, innehållande i allt väsentligt detsamma som af ofvannämnde motionärer åsyftats. Lag-Utskottet, som behandlat Kongl. Maj:ts proposition, tillstyrkte Riksdagen att antaga hvad Kongl. Maj:t föreslagit, och hafva båda Kamrarne redan lemnat sitt bifall härtill.

På grund häraf får Utskottet hemställa,

att ifrågavarande motioner icke måtte till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 April 1885.

På Utskottets vägnar:

CARL AUG. ANDERSSON.

N:o 17.

Ankom till Riksd. Kausli den 24 April 1885, kl. 11 f. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 6, i anledning af väckt fråga om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande för Riksdagen af förslag till lag rörande telegraf- och telefonanläggningar inom riket.

Uti motion, N:o 151, inom denna Kammare har Herr *A. V. Ljungman* hemställt:

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta genom sakkunnige män utarbета och till Riksdagens

antagande framlägga förslag till en erforderlig lagstiftning för telegraf- och telefonanläggningar inom riket, genom hvilken kronans uteslutande rätt tryggades och den stora allmänhetens kraf tillgodosåges, på samma gång som behöflig frihet inom bestämda gränser medelst af regeringen förlänade koncessioner lemnades åt den enskilda företagsamheten.

Motionären framhåller kraftigt samfärdselns stora betydelse för välstånd och framåtskridande samt nödvändigheten utaf, att dess för- måner i möjligast största omfattning komma landets hela befolkning till godo; anser att de anstalter, som i stort ombesörja de hufvudsak- ligaste delarne af denna samfärdsel, på grund af denna sin stora be- tydelse böra i främsta rummet af det allmänna åvägabringas och be- sittas, samt påpekar derjemte den oundvikliga stridigheten mellan sta- tens och de enskildes intressen, särskildt med afseende på statstelegra- ferna och privata telefonlinier.

Vid fråga om lagstiftning för telegraf- och telefonanläggningar kommer således motionären att bedöma denna ur 3:ne synpunkter, nemligen:

Ur statens,

Ur den stora allmänhetens samt

Ur enskilde entreprenörers.

Ur statens synpunkt är det önskligt (säger motionären):

att kronan genom lagstiftningen tillerkännes en uteslutande regal- rätt till anläggande af telegraf- och telefonförbindelser;

att, vid koncessioners meddelande åt enskilda personer eller bolag å anläggandet af sådana förbindelser, inlösningsrätt förbehålles staten, samt koncessionärerna förbindas att låta sina ledningar samverka med statens och att iakttaga nödiga åtgärder till förhindrande deraf, att deras ledningar icke hämma samfärdseln å de vägar, utmed hvilka ledningarne löpa, eller utöfva skadligt inflytande (genom telegrafhem- lighetens blottande, eller på annat sätt) med hänsyn till telegraferingen å statstelegraferna, samt att i vissa fall med sina trådar vika undan vid framdragandet af nya statsledningar;

att statens telegrafverk icke utsättes för en sådan konkurrens från enskilda anläggningar, hvarigenom detsamma beröfvas de inkomster af dess vinstgifvande linier, med hvilkas öfverskott de otillräckligt gifvande, men för allmänheten eller staten oundgängliga linierna underhållas; samt

att staten skyddas mot alla de betydande olägenheter, som visat sig härröra deraf, att ifrågavarande anläggningar i allt för stor om- fattning tillhöra enskilde.

Ur den stora allmänhetens synpunkt åter är det af vigt:

att något faktiskt monopol eller någon uteslutande förmån icke må medgifvas eller lemnas åt enskilde, utan motsvarande förbindelser mot samma allmänhet;

att uti koncessioner å ifrågavarande anläggningar derför äfven bestämmelser böra gifvas med hänsyn till *dels* nya abonnenters tillträde, *dels* skyldigheten att lemna tillträde åt den stora allmänheten till anläggningarnes begagnande å lämpligt antal stationer, *dels* de afgifter, som af abonnenter eller för tillfälligt begagnande böra erläggas och *dels* skyldigheten att samverka med så väl statens som andra enskilda personers eller bolags anläggningar; samt

att utvecklingen af telegraf- och telefonväsendet inom riket måtte ske i sådan riktning, att förmånen af detsamma kommer möjligast allmänt hela landet och ej blott dettas mer lyckligt lottade delar till godo.

Ur enskilde entreprenörers eller delegares synpunkt är det slutligen önskvärdt:

att (enligt motionen från förra riksdagen) på sådana ställen, der staten icke finner det vara med sitt intresse förenligt att genast anlägga telefon, koncessioner på viss tid lemnas åt enskilda bolag, och det utan att några onödiga hinder och svårigheter blifva uppställda för bolagens verksamhet; samt

att koncession å telegraf- eller telefonanläggning bör medföra *dels* rätt att för densammas utförande emot ersättning begagna eller ock exproprieras möjligen nödig mark i enlighet med bestämmelserna uti Kongl. förordningen den 14 April 1866, angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof, *dels* samma värn emot åverkan, som genom Strafflagens 19 kap. §§ 13, 14 och 21 tillkommer statens telegrafinrättning, och *dels* skydd emot skadande intrång från privata anstalter af samma slag o. s. v.

Slutligen framhåller motionären, att nu gällande Kongl. förordningar af 20 April 1883 och 13 Juli samma år äro alldeles otillräckliga att motsvara behofvet af en ur ofvan anförda trenne synpunkter tillfredsställande lagstiftning, hvarförutom de särskildt icke nog obestriddligt och tydligt häfda statens uteslutande rätt att ensam ega eller genom styrelsen förlåna enskilde tillåtelse att utföra telegraf- eller telefonanläggningar.

Innan Utskottet öfvergår till närmare granskning af motionen, torde det vara lämpligt att något redogöra för de förslag, som vid 1884 års riksdag framkommo till Kamrarne rörande skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om förändringar i här ofvan åberopade förordning af 20 April 1883.

Uti motioner, N:o 47 af Herr Reuterswärd (Första Kammaren) och N:o 145 af Friherre Nordenskiöld (Andra Kammaren), hade föreslagits: att Riksdagen ville ingå till Kongl. Maj:t med anhållan, det Kongl. Maj:t måtte vidtaga sådana förändringar i förordningen af 20 April 1883, att de deri stadgade hinder, svårigheter och omgångar måtte så mycket som möjligt undanrödjas, på det att omfattande telefonförbindelser må kunna utveckla sig till fromma för landets handel och industri.

Nämnda motioner remitterades till tillfälliga Utskott inom båda Kamrarne, och tager sig Utskottet friheten hänvisa till dessas utlåtanden.

Efter en grundlig utredning, särdeles af denna Kammares Tillfälliga Utskott N:o 2, föreslogo båda Utskotten Kamrarne, att hvar för sin del godkänna ett så lydande beslut:

att Riksdagen behagade uti skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att, vid pröfning jemlikt förordningen af den 20 April 1883 af ansökan om tillstånd att anlägga telefonledning, Kongl. Maj:t täcktes fästa hufvudsakligt afseende på befordrandet af denna nyttiga uppfinnings utbredande på billigaste villkor.

Uti Första Kammaren blef Utskottets förslag bifallet med 51 röster mot 32. Uti Andra Kammaren deremot afslaget med 92 röster mot 33.

Vid jemförelse mellan motionerna från förra riksdagen och nu föreliggande motion af Herr Ljungman, framgår, att alla tre motionärerna varit fullt ense derom, att genom den lagstiftning, som äsyftas, största möjliga förmåner måtte beredas åt vårt lands hela befolkning; men om bästa sättet att komma till ett sådant mål, äro deremot meningarna stridande. Då förra årets motionärer föreslå undanrödandet af de hinder, svårigheter och omgångar, som föranledas vid tillämpning af Kongl. Maj:ts förordning af den 20 April 1883, anser Herr Ljungman, att den stora allmänhetens kraf bäst tillgodosåges derigenom, att staten tillerkändes en uteslutande regalrätt till anläggande af telegraf- och telefonförbindelser.

Utskottet har vid granskning af de skäl, som af motionären åberopats för dess mening, af den öfverläggning som vid förra årets riksdag förevar i Kamrarne, af Telegrafstyrelsens memorial till Kongl. Maj:t af 14 April 1882 äfvensom af den literatur, som i ämnet varit att tillgå, funnit: att det är ej så mycket de tekniska hinder enskildes telefonledningar förorsaka staters telegraf- och telefonledningar, hvilka utgöra anledning till fordringar på ett statsregale (ty dessa hinder torde ej vara så särdeles svåra att undanrödja), utan fast mer en till allt för hög grad uppdrifven fruktan att statsinkomsterna från tele-

grafverken skulle i betydlig mån minskas, derest den enskilda företagsamheten finge ostörd utveckla sig genom anläggning af telefonledning-ningar.

Förnekas kan ej, att lagstiftningen i de flesta af Europas länder skyddar staten genom telegraf- och telefonregale, men en annan fråga blir, huru vida den stora allmänhetens intresse blifvit i dessa länder väl tillgodosedt.

Det är, som motiouären säger, sant, att i England staten inlöst de enskilda telegraferna och att der införts både telegraf- och telefonregale, men det är också en sanning, att man redan insett den väsentliga skilnad, som finnes mellan telegraf och telefon, och derföre ej velat minska den oskattbara förmånen, som allmänheten genom telefonen erhållit, utan derföre redan afstått från telefonregalet. Uti berättelse för 1884 af postverkschefen heter det, bland annat: »Då det skulle vara mycket otjenligt att lägga några onödiga band på utvecklingen af telefonverksamheten, har jag nyss låtit anmoda de privata telefon-kompanierna att sammanträda och om möjligt söka komma till en öfverenskommelse beträffande de förändringar, hvilka de anse nödvändiga att vidtagas uti nu gällande koncessioner, på det att allmänheten må få åtnjuta de störst möjliga lättnader uti telefonförbindelsen, under det samtidigt inkomsten blir vederbörligen tillgodosedd. En mängd förslag hafva ingått till mig, hvilka nu äro under granskning» — och nyligen har staten beviljat olika telefonbolag koncessioner, så beskaffade, att dessa numera kunna anse sig befriade från alla inskränkningar. Dessa koncessioner (som Post-office beviljat) hafva en varaktighet af 31 år i stället för förut 10 och innehålla inga gränser för utsträckningen eller något hinder beträffande sammanbindningslinier eller linier gående från ena staden till den andra. Postverket afstår från rätten att förse bolagen med apparater, liksom från taxering af enskilda ledningar, som äro anlagda och underhållas af bolagen. Enligt särskilda öfverenskommelser kunna telefonbyråerna sättas i förbindelse med postverkets lokaler, och abonnenterna kunna emottaga och afsända sina telegram per telefon; äfven kunna allmänna stationer inrättas, der en hvar får telefonera mot afgift.

Dessa fakta visa tydligt, att man i England ansett sig hafva gjort ett missgrepp genom införande af telefonregale.

I Tyskland, liksom i flertalet af andra europeiska länder, skyddas staten genom telegraf- och telefonregale, men torde man i de flesta af dessa länder såsom hufvudsyfte för sådan lagstiftning ställt en önskvärd, för att ej säga nödvändig, statsinkomst.

Huru utvecklingen i Europas förnämsta länder skett under sista tiden, framgår af nedanstående tabell, hemtad ur tidskriften L'Electricien för den 21 Februari d. å.

Land.	Antal platser med telefonförbindelser.		Antal abonnenter.		Ökning.	Folkmängd	Antal invånare per apparat vid slutet af 1884.
	1883.	1884.	1883.	1884.			
Italien	10	10	3710	5301	1591 på 13 mån.	28,4 Mill.	5376
Fran.-rike	11	11	4739	5535	796 > 12 >	37,7 >	6811
Belgien	5 ¹⁾	5 ¹⁾	2051	2443	392 > 12 <	5,6 >	2292
Storbritannien	London		2565 ³⁾	3350	785 > 12 >	4,7 >	1403
	Liverpool, Manchester	}	2359	2734	475 > 12 >	26,0 >	4273 ³⁾
	Southport, Blackburn						
Sverige	5	51	1554 (1882)	7737 (1884)	6183 ²⁾ > 24 >	4,6 >	594
Holland	8	9	1972	2250	278 > 12 >	4,2 >	1867
Schweiz	10	27	1778	3771	1993 > 12 >	2,85 >	755
Ryssland	6	7	1485	2380	995 > 12 >	83,0 >	34,874

¹⁾ Oberäknadt Liège, Lonsain och Mons.

²⁾ Af dessa 6183 hafva minst $\frac{2}{3}$ eller öfver 4,000 apparater tillkommit sista 12 månaderna.

³⁾ Siffran anger förhållandet för hela England.

I Nordamerikas Förenta stater, der utvecklingen är fri, finnas ej mindre än 123,500 apparater i verksamhet med 890 stationer, eller en apparat på hvar 400:de invånare.

Öfvergå vi nu till bedömande af förhållandena i vårt eget land, så finna vi, att då i Stockholm och dess granskap i rundt tal 4,000 telefonapparater äro i verksamhet, eller en apparat på hvar 50:de invånare, har

London en apparat på hvar 1400:de invånare,
 Paris » » » » 600:de »
 Berlin » » » » 700:de »

Af ofvanstående framgår oförtydbart, att Sverige bland alla länder i Europa står främst, och då det ingalunda kan förutsättas, att i öfriga länder intresset varit mindre, eller män nog intelligenta och driftiga sakkunnats för att bringa saken kraftigare fram, måste skälet till vår öfverlägsenhet (liksom Nordamerikas Förenta staters) ligga just deruti, att hämmande band från statens sida i betydligt ringare grad än anorstädes lagts å den fria utvecklingen af telefonväsendet, och inför dessa fakta hafva vi ju intet skäl att införa telefonregale, derföre att andra stater hafva sådant, utan att i stället söka få de hinder undanröjda, som ännu kvarstå.

Vid tal om telefonanläggningarnes verkställande uteslutande genom staten torde ej heller böra förbises, att anläggningarna kräva mycket betydliga utgifter, och att således högst väsentliga anslag för ändamålet då erfordras.

Motionären gör jämförelser mellan post och telegraf å ena sidan samt telefonen å den andra och anser, att telefonen så väl som post och telegraf borde af staten åvägbringas och besittas, men Utskottet anser åter, att en högst väsentlig olikhet finnes mellan dessa. Då staten infört och derigenom helt naturligt blifvit målsman för de förstnämnda institutionerna, är det deremot allmänheten, som insett nyttan af och skapat det öfvervägande största antalet af våra telefontät. De flesta telefonanläggningar i vårt land hafva tillkommit genom föreningar, der en hvar eger sin apparat och sin linie, och hvars angelägenheter föreningens styrelse handhafver, oftast utan arfvode. Bolag finnas äfven, som tagit saken mera affärsmessigt, och äfven staten har telefonanläggningar, men på de ställen, der afgifterna ansetts höga, hafva dessa företag erhållit konkurrens. Denna har i Stockholm upptagits af ett bolag och i Göteborg af en förening, der vinsten återlemnas till abonnenterna. Genom sådana anordningar, gjorda af allmänheten — ej af staten — har priset kunnat blifva billigt, och möjlighet beredts den stora allmänheten att af denna viktiga uppfinning draga de största fördelar. Endast genom prisbillighet kan den stora allmänheten ryckas in i telefontäten, till nytta för alla och en hvar. Vore den dyr, kunde endast ett fåtal betjena sig af densamma, och då blefve den äfven för dem af mindre värde, emedan de ej kunde samtala med ett större antal abonnenter. Här se vi det säregna, att telefonen just blir värdefull, då den blir billig, och dess största fördel, nemligen att komma till många, kan ej köpas.

Frukten för att telegrafverkets inkomster skulle genom enskild telefonverksamhet allt för mycket minska synes Utskottet ej böra utgöra någon särdeles stor anledning till oro, endast den stora allmänhetens intresse blir på bästa sätt tillgodosedt. Det förhållande, att medel funnits att tillgå ur handels- och sjöfartsfonden för telegrafverkets upprättande och vidare utveckling, utan att statskassan blifvit i ringaste mån anlitad, har i sanning varit särdeles lyckligt, men om genom konkurrens mellan telegraf och telefon statens inkomster från sitt telegrafverk skulle nedgå, så att särskildt statsanslag blefve erforderligt för att tillgodose de orter, der statens mellankomst vore behöflig, så torde en så beskaffad statsutgift väl kunna tillrådas.

Att staten eller Kongl. telegrafverket, som här ju är detsamma, ej

heller kunnat, genom egna telefonliniers anordnande, förebygga befarad konkurrens, torde vara ett slående bevis, att i ifrågavarande hänseende staten ej kunnat tillfredsställa allmänhetens behof, i det att den ej kunnat ordna saken så fördelaktigt, som denna allmänhet själf — och detta bör vara det mest kraftiga skäl för att staten ej må erhålla monopol å telefonledningar — ty, som förut sagdt, der dessa ej kunna anordnas billigt och beqvämt, kan heller aldrig en stor allmänhet betjena sig af dem. Denna konkurrens har uppstått, oaktadt staten öfver föreningarne eger väsentliga fördelar, dels genom rätten att obehindradt få framdraga elektriska ledningar öfver allt och dels i anledning af redan befintliga telegrafstationer, hvarigenom staten kan erbjuda abonnenterna telefonförbindelse med telegrafnätet och hvarigenom möjligheten att kunna anordna driften billigare borde förefinnas. Detta oaktadt hafva i de flesta fall statens anbud varit väsentligt högre och jemväl i öfrigt mindre fördelaktiga.

Farhågan, att telegrafhemligheten genom telefonledningarne skulle blottas, synes ej ens Telegrafstyrelsen själf hysa, då den å samma stolpar, som uppbära telegrafledningar, anlagt ledningar, för telefon (t. ex. Nynäs—Stockholm). Det lär för öfrigt endast vara ett fåtal telegraf-tjenstemän, med mycket stor vana, som så kunna följa telegrafskriften, att densamma kan å telefonen uppfattas. För öfrigt torde äfven betänkligheter af detta slag kanske snart nog ej behöfva tagas med i räkningen, då vår tids vetenskapsmän inom detta område ständigt göra stora framsteg och redan lyckats frambringa förvånansvärda resultat, just med afseende på *samtidig* telefoning och telegrafering på samma nät. Såsom exempel härå ber Utskottet få hänvisa till förut åberopade franska tidskrift L'Electricien för Januari månad d. å., der den nyss invigda, 80 k. m. långa telefonlinien mellan London och Brighton omtalas. Dennas trådar äro satta på jernvägsliniens telegrafstolpar, men tidskriften framhåller önskvärdheten utaf, att postverket vidtoge en sådan ändring af telegrafnätets materiel, att den befintliga linien kunde *samtidigt* användas till telegrafering och till telefoning efter »van Rysselberghes» system. Detta skulle (enligt tidskriften) åstadkomma en betydlig besparing, ty den tid är nära, då alla en stats städer skola blifva förenade genom telefonen, liksom de nu äro det genom telegra-fen. I samma nummer af tidskriften beskrifvas förvånande resultat, som i samma afseende vunnits på telegraflinierna mellan Antwerpen och Brüssel samt mellan Rouen och Havre.

Då motionären endast i allmänna ordalag talar om de öfriga betydande olägenheter, som föranledas af enskildes telefonanläggningar och hvaremot staten borde skyddas genom införande af statsregale, är Utskottet ej i tillfälle att bemöta detta hans påstående.

Vid bedömandet af frågan ur *allmänhetens synpunkt* har motionären framhållit vissa lagbestämmelser såsom önskvärda vid lemmandet af koncessioner åt enskilde och bolag.

Ur denna synpunkt, *den*, hvarifrån frågan, enligt Utskottets åsigt, först och sist bör ses, är det framför allt af vikt, *dels* att telefonledningarna lätt kunna anläggas, *dels* att priset blir billigt, hvarigenom näten kunna blifva stora, och telefonens förmåner således komma ej blott landets mer lyckligt lottade delar, utan möjligast allmänt hela landet till godo.

Det påstående, som ofta framhållits, att hufvudsakligen större industri och affärsverksamhet hafva fördel af utvidgade telefonförbindelser, och således jemförelsevis rikare samhällsmedlemmar, kan endast då sägas vara en sanning, när afgifterna för telefonering, på grund af dyr anläggning och betungande villkor i öfrigt, måste sättas höga; men får deremot fri täflan råda, med minsta möjliga hinder, blir följden deraf, att telefonen snart nog kommer att göra sig oumbärlig äfven bland mindre näringsidkare i stad och på land, våra jordbrukare ej att förglömma. Skulle samtidigt enskilda föreningar, bolag eller entreprenörer skörda mer eller mindre god vinst, torde densamma ej allenast vara väl berättigad, utan äfven få anses bidra att indirekt tjena ett det viktigaste statsintresse: *näringslivets befordrande*.

Skulle deremot ett statsregale, enligt motionärens förslag, införas i vårt land, anser Utskottet det vara ganska visst, att den stora allmänheten skulle förlora derpå, i saknad af fri täflan, ty just denna är det, som föranledt den ovanliga utveckling, som telefonen nått hos oss, och endast med bibehållande af denna fria täflan bör man kunna påräkna en fortfarande gynsam utveckling.

Af det nu anförda framgår, att Utskottet visserligen är enigt med motionären deruti, att förmånerna af landets telegraf- och telefonanstalter i möjligast största omfattning måtte komma landets hela befolkning till godo, men att Utskottet ej kan gilla den åsigt, motionären uttalat om sättet för vinnande af ett sådant mål.

Tvärt om anser Utskottet, i öfverensstämmelse med de åsikter, som uttalats af förra årets motionärer och tillfälliga Utskott, att det mål, som man eftersträfvat, bäst vinnes genom en liberalare tolkning af Kongl. kungörelsen af den 20 April 1883, så att vid ansökan om tillstånd att

anlägga telefonledning hufvudsakligt afseende fästes vid denna nyttiga uppfinnings utbredande på billigaste vilkor.

Utskottet hemställer alltså,

att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 April 1885.

På Utskottets vägnar:

CARL AUG. ANDERSSON.

Reservationer:

af Herr *Ivar Månsson*: »Då byggandet af telefonlinier samt begagnandet af denna nyttiga och praktiska uppfinning allt mer och mer vinner utsträckning, måste detta ovilkorligen inverka på så väl postverkets som synnerligen telegrafverkets göromål och inkomster, hvarför jag tror det vore nyttigt för staten och ej till skada för den enskilde, om staten egde vissa hufvudlinier af telefonledningarne, då derigenom dels vissa stationer för post, telegraf och telefon skulle kunna förenas och skötas af samma personal, samt dels tjenstemän utan synnerlig olägenhet öfverflyttas från det ena verket till det andra i mån af behof. Härigenom skulle staten möjligen åt sig bevara en inkomst eller rättare fria sig från en förlust, som den annars sannolikt kommer att göra genom post- och telegrafverkens minskade göromål, hvarjemte nu rådande fruktan för konkurrens med statsverket icke vidare behöfde omöjliggöra telefonanläggning mellan vissa större städer och mera trafikerade ställen. Hvadan jag anser att staten bör hafva företrädesrätt till upprättande af nya samt ock mot full ersättning till inköp af vissa redan anlagda telefonlednin-

gar. Det vore äfven önskligt, om mera trygghet för allmänheten vunnas genom bestämmande af lämplig afgift för anslutning af enskilda bilinier till hufvudlinierna samt åsatt bestämd taxa för telefons användande.

Vidare anser jag, att nuvarande laglöshet i detta afseende i vissa fall omöjliggör en telefon- eller telegraflednings bringande till stånd, i det nemligen en enskild fastighetsegare kan helt och hållet vägra en sådan lednings anläggande öfver hans egendom, och än värre är, om en sådan ledning genom frivilliga aftal kommit till stånd, så kan efterkommande egare till fastighet antingen begära ledningens ovilkorliga borttagande eller tilltvinga sig för densammas fortsatta bestånd en oskäligt hög afgäld, hvarföre jag, i likhet med motionären, anser nödigt, att på sådana ställen, der staten icke finner det vara med sitt intresse förenligt att genast anlägga telefon, koncessioner lemnas åt enskild person, förening eller bolag, och det utan att några onödiga hinder och svårigheter blifva uppställda för den enskilde eller bolagens verksamhet, samt att koncession å telegraf- eller telefonanläggning bör medföra rätt att för densammas utförande emot ersättning begagna eller ock expropriera möjligen nödig mark i enlighet med bestämmelsen uti Kongl. förordningen den 14 April 1866 angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof; hvarjemte det bör stadgas hvad motionären anfört om värn emot åverkan.

Då jag sålunda ej kunnat dela denna uppfattning af frågan Utskottet haft och ej heller i vissa fall de grunder, hvarpå motionären byggt sitt förslag, samt ej heller för denna frågas utredning finner nödigt tillsättande af en komité, får jag, med stöd af hvad här antydningssvis anförts, föreslå,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta utarbета och till Riksdagens antagande framlägga förslag till erforderlig lagstiftning för telegraf- och telefonanläggningar inom riket, genom hvilken statens rätt tryggades och allmänhetens kraf tillgodosåges, på samma gång som behöflig frihet medelst af regeringen förlänade koncessioner lemnades åt den enskilda företagsamheten»;

af Herr *J. W. Lindh*: »Då jag tillhör den del af vårt land, som ännu saknar de många bekvämligheter mellersta och södra delen redan eger, och derföre icke kan annat än beakta det anförande, som af Herr

Statsrådet vid remissen af Friherre Nordenskiölds motion i denna Kammare sistvikne år blifvit afgifvet, tager jag mig friheten derutur anföra följande:

»Nu vore det visserligen godt och väl, om telefonväsendet kunde ersätta telegrafverket, men så är icke förhållandet. Betänkliga olägenheter och omätlig skada skulle tillskyndas landets handel och industri samt den allmänna rörelsen, derest man, åtminstone på den ståndpunkt telefonväsendet ännu intager, skulle få nöja sig dermed och förlora telegrafan. För längre afstånd blir telegrafverket fortfarande behöfligt, men inskränkt till telegramvexling på längre håll, kommer telegrafverket uppenbarligen icke att kunna ega bestånd genom de inkomster det sjelf upphemtar. Detta förhållande har ock i andra europeiska länder uppmärksamrats; och derföre har man i allmänhet ställt så till, att den enskilda verksamheten icke får göra något intrång på statens rätt att utöfva sitt åtagande att besörja telegrambefordringen. Antingen har man dekreterat ett monopol för telegrafverket att besörja telefonväsendet, eller ock har man, såsom i Frankrike, Belgien och Italien, bestämt, att enskilda telefonledningar endast få anläggas efter erhållen koncession och under vilkor att en del af inkomsten ingår till statsverket. I andra länder åter, t. ex. i Tyskland, har man förbjudit enskilde att anlägga telefonledning, så vidt det icke är fråga endast om anläggandet af telefon på egen mark. I vårt grannland Norge aflät regeringen för två år sedan en framställning till stortinget att besluta monopol för telegrafverket i fråga om förbindelser mellan särskilda orter medelst telefon, hvilken framställning stortinget fann så behjertansvärd, att det dertill utan svårighet lemnade sitt bifall.»

De långa afstånd, som i Norrland sannolikt hindra anläggandet och begagnandet af telefonen, synas mig vara äfven ett väsentligt skäl för att beakta ofvannämnda anförande, och då jag till följd deraf har en från flertalet inom Utskottet afvikande mening, får jag, som ansett mig icke kunna afstyrka Herr Ljungmans motion, förena mig med Herr Ivar Månsson uti dennes yrkande.»